

Duikevenementen

1.1 Inleiding

In dit stuk wordt een aantal zaken behandeld die als verdieping of achtergrondkennis gezien kunnen worden voor een volwaardige Duikleider.

Deze aanvulling gaat over een evenement met meerdere duiken. Het is geschreven vanuit de situatie dat (meerdaagse) duikevenementen worden georganiseerd binnen duikverenigingen. Een heterogeen gezelschap, al dan niet met niet-duikende aanhang, en een grote sociale paragraaf zijn hier aan de orde.

Het organiseren van evenementen is een controversie op zich. De weinigen die het vereiste ondernemerschap en leiderschap tonen, zijn vaak mensen met een bepaalde attitude die hen nogal onderscheidt van de anderen die uiteindelijk aan het evenement deelnemen.

Juist diegenen met hun inventieve instelling moeten zich verplaatsen in de deelnemer. Immers, het evenement is voor de deelnemers, niet voor de leiding.

Dit is een gegeven waardoor de organisator van een evenement vaak even op z'n eigen rem moet trappen, waarbij hij niet z'n eigen wensen op de anderen projecteert: één van de belangrijkste vereisten op dit gebied.

2.1 Duikwater verkennen

Veel duikers zijn enthousiast wanneer zij een voor hen nieuw duikwater kunnen verkennen. Aan de andere kant is het percentage pionierende duikers altijd al erg klein (minder dan 5%) geweest, waardoor de grote groep voor wat 'nieuw duikwater' betreft altijd aangewezen is op een klein groepje fanatici.

Overigens, verkennen kost ook relatief veel tijd en geld. Dat kan niet iedereen zich voor z'n hobby permitteren. Het is dus niet alleen die pioniersgeest die ertoe bijdraagt dat er relatief weinig verkend wordt.

Duikstekken verkennen geldt echter wel als een heel boeiend tijdverdrijf waarbij ook het Nederlandse water zeker niet teleurstelt. Traditioneel waren er zogenaamde 'Duikwijzers' in boekvorm verkrijgbaar voor het Nederlandse water, maar ook voor Duitse en Belgische wateren. Deze zijn nog steeds waardevol omdat lang niet alle daar genoemde wateren op de huidige nieuwe internetsites vermeld staan.

Tegenwoordig vormt internet uiteraard een veel toegankelijker bron van inspiratie. Sites met duikstekken vind je bijvoorbeeld door bekende duikwateren in een zoekprogramma op te geven. Via de zo verkregen referenties kun je al gauw enkele sites vinden waar veel meer stekken te vinden zijn. Eén aspect hebben ze met de op schrift verschenen 'Duikwijzers' gemeen: de routebeschrijving is in veel gevallen dermate cryptisch geschreven ("...sla bij die blauwe bestelauto linksaf...") dat je er niet aan ontkomt eerst op verkenning uit te gaan alvorens met een hele stoet auto's op pad te gaan.

Het spreekt voor zich dat het raadplegen van duikwinkels, clubs etcetera waardevolle informatiebronnen zijn die hier niet allemaal uitgebreid besproken hoeven te worden.

Wel vermeldenswaard zijn topografische atlassen met een schaal van 1:50.000. Op deze zeer nauwkeurige kaarten zie je dat Nederland werkelijk helemaal vol is met kleine wateren van slechts enkele hectaren. Zie je een plasje in de nabijheid van een snelweg, dan is de kans groot dat er zand gezogen is en de plas zich goed leent voor de duiksport. Daarnaast zie je in detail de juiste route om er te komen, hetgeen geleet op de kwaliteit van veel routebeschrijvingen vaak erg welkom is. Je kunt exact zien waar de weg dicht bij het water komt en in de grotere wateren staan op dergelijke kaarten zelfs dieptes aangegeven. Het bezit van dergelijk kaartmateriaal is bijzonder aanbevelenswaardig voor het organiseren van duikevenementen.

Niet alleen de aanrijdroute en parkeermogelijkheden moeten verkend worden. Uiteraard moet ook de situatie onder water verkend worden om adequaat het duikleiderschap te kunnen vervullen.

Ook blijken overigens opgaven over de maximale waterdieptes zoals vermeld door beschrijvingen en omwonenden soms niet in overeenstemming te zijn met wat je dieptemeter aangeeft. Diepte is uiteraard geen voorwaarde voor een geslaagde duik. Maar als je halverwege de duik eens omkijkt en ziet dat je fles nog droog is, dan wekt dat toch ongenoegen. Een testduik is absoluut verplicht alvorens een evenementduik in 'nieuw' water te houden.

2.2 Duikstekken en vulmogelijkheden

Tijdens het verkennen van de wateren wordt er een aantal stekken uitgezocht die tijdens het evenement bezocht gaan worden. Uiteraard zullen de meest aantrekkelijke stekken uitgezocht worden, maar dan nog zijn sommige geschikter dan andere.

Plan de duiken in de meest aantrekkelijke wateren op het moment dat veel deelnemers zullen duiken; vaak is dat in het begin van het evenement. Veel minder fanatieke deelnemers duiken alleen 's ochtends. Deze groep wat minder enthousiaste duikers duikt vaak zeker niet een tweede maal op een dag als de eerste duik van die dag niet heel plezierig was.

Bewaars kleine, veraf gelegen plasjes met lastige omstandigheden voor de avonden waar toch maar een klein groepje fanatici aan deel wil nemen.

Plan de duikstekken echter aan de hand van vulmogelijkheden; om de duik moet er tenminste een vulmogelijkheid zijn voor de meeste deelnemers.

Een lastig aspect is altijd weer dat deelnemers aan het evenement niet meedoen met alle evenementen en duiken. In de praktijk betekent dit dat er deelnemers niet zijn op het moment dat de sets gevuld kunnen (moeten!) worden. Of dat zij hun set 'moeten' vullen terwijl die nog wel 140 bar druk heeft, waardoor zij dat vanwege de kosten niet willen.

Informeers de deelnemers daarom altijd heel goed over de vulmogelijkheden en consequenties van het niet meedoen aan bepaalde duiken.

2.3 Tijdspad

Organiserende leidende instructeurs zijn soms mensen voor wie grote groepen 'gemiddelde' duikers als tergend langzaam overkomen. Mocht dit je bekend voorkomen: schaam je! Je hebt je opgeworpen om deze mensen te begeleiden; je bent er voor hen; niet omgekeerd.

Desalniettemin is het opstellen en realiseren van een dagprogramma met tijdsindeling essentieel als er twee duiken worden georganiseerd met een grote groep duikers, anders komen er programma-onderdelen in de verdrukking.

Nu het toch ter sprake komt: één duik op een dag is voor veel mensen onbevredigend weinig; drie duiken kan met een grote groep stuiten op veel bezwaren en kan vaak alleen nog met een klein fanatiek gezelschap in de avond. Twee duiken per dag is daarom veelal het resultaat en daarmee de beste leidraad.

Tijdstippen van opstaan, vertrek, reistijd, briefing, twee maal twintig flessen vullen, eten enzovoort moeten van tevoren ingeschat en gepland worden en dan blijkt de dag maar al te snel gevuld te zijn. En denk erom, anderen zijn echt twee tot drie maal zo traag als jij.

Aangezien dit allemaal zaken van algemene aard en gezond verstand zijn, behoeft dit onderdeel hier geen verdere specifieke aandacht.

Plannen en handhaven van het tijdspad zijn absolute vereisten voor het welslagen van een evenement en soms moet je je als leider wat uitdrukkelijker manifesteren om het tijdspad te realiseren dan door menigeen gewenst wordt geacht.

Eén ding moet duidelijk voor ogen staan, ondanks dat het strikt handhaven van de tijdsplanning bij sommigen een gevoel van haast en stress geeft: als je hieraan tegemoet komt en de teugels laat vieren, ontstaat er verderop de dag *juist* haast en stress!

2.4 Uitwijkmogelijkheid

Het klinkt amper paradoxaal: bij duikevenementen kan de dag maar al te makkelijk in het water vallen. Er kan zich altijd iets voordoen waardoor er niet gedoken kan worden. Op de beoogde duikstek is het opeens overvol met andere duikers, of er vindt een hengelsportwedstrijd plaats; het stikt er van de rondrazende waterscooters; de weg is afgezet vanwege een hardloopwedstrijd, er is plotseling een slagboom dicht; iemand komt vertellen dat het privé water is waar niet gedoken mag worden; er wordt ter plekke een podium opgebouwd voor een popconcert; alles heeft zich al eens voorgedaan.

Op dat moment is het goed als je al nagedacht hebt over wat er in zo'n geval gedaan moet worden.

Soms is er redelijkerwijs helemaal geen uitwijkmogelijkheid in de buurt en lijkt de situatie bijna niet te redden. Maar ook in dat geval is het goed als er tenminste al een plan ligt, want dan gaat daar tenminste niet nòg meer tijd in zitten.

Neem daarom altijd van tevoren al het besluit wat je zou doen in zo'n situatie.

2.5 Duikindeling

Een duikleider maakt een buddy-indeling op basis van de brevettering van de aanwezige duikers. Dat is de theorie.

In de praktijk spelen veel meer zaken een rol. De ene 2*-duiker is nou eenmaal de andere 2*-duiker niet en mensen zijn nu eenmaal mensen.

Op basis van het terdege kennen van de deelnemers maakt een goede duikleider per evenement een aangepaste, doordachte indeling, waarmee hij rekening houdt met alle persoonlijke eigenschappen en voorkeuren van de aanwezige duikers.

Op basis van zo'n op sociale aspecten berustend systeem kunnen duikevenementen belangrijk aan veiligheid en amusementswaarde winnen. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld een duik gemaakt bij een duikschool waar zich tal van duikers melden die onbekend zijn met elkaar.

Dit sociale systeem is een heel belangrijk vangnet achter het theoretische brevetniveausysteem waar de duikveiligheid bij duikverenigingen deels op stoelt. Dit systeem vergt wel onderhoud en daarom is het rouleren van buddies binnen een vereniging vanuit deze invalshoek gezien erg belangrijk.

Grootschalige duikevenementen zijn bij uitstek geschikt om duikers met elkaar in contact te brengen. Goede duikleiders moeten in een ideale situatie alle deelnemers in hun hoedanigheid als duiker kennen om zo een optimale indeling te maken.

In de praktijk betekent het binnen een vereniging dat roulatie gestimuleerd moet worden om dit 'sociale vangnet' van het 'ons kent ons'-systeem op peil te houden.

2.6 Routebeschrijving

Vaak moet er per auto naar een bepaalde locatie gereden worden die jij alleen kent. Het vaak geopperde concept 'allemaal achter elkaar aan rijden' vinden deelnemers het meest aantrekkelijk, want het vergt geen inspanning om op de kaart te kijken en dergelijke.

Maar het stuit vaak verkeerstechnisch op problemen, waardoor de verkeersveiligheid in het gedrang komt en/of deelnemers de colonne kwijtraken.

Maak aan alle chauffeurs tenminste de delen van de aanrijdroute bekend tot aan een makkelijk te vinden plaats, waarbij desnoods de laatste vaak lastige kilometers in de nabijheid van de duikstek in groepsverband gereden kunnen worden.

2.7 Facilitair

Veiligheid is belangrijk, maar niet het enige aspect waarmee je rekening houdt. Als organiserende duikleider wil je graag dat iedereen een plezierige duik maakt in dat leuke meertje dat voor je vereniging verkend is.

In de praktijk komt het vaak voor dat mensen door materiële zaken dreigen af te haken. Lekkende O-ringen, onverwacht slecht gevulde flessen, van alles gebeurt er.

Je kunt dan zeggen dat het iemands eigen schuld is, maar intussen behaal jij je doel niet. Je doet jezelf en anderen een heel groot plezier door altijd een extra volle fles, overvulslang, gereedschap, reserve-uitrustingsstukken, neopreenlijm, kortom, van alles te organiseren.

Een draagbare compressor met benzinemotor is zomaar een voorwaarde voor veel evenementen.

Overweeg daarom het delegeren van secundaire zaken als de partytent en de catering en dergelijke aan anderen en concentreer je op de continuïteit van het duiken.

Een goede organiserende duikleider zorgt dat ook diegenen die zelf met hun spullen in gebreke zijn gebleven of gewoon pech hebben toch een veilige en plezierige duik maken.

2.8 Stand-by

Een belangrijk aspect bij een duik is het bijhouden van het duikjournaal, bijvoorbeeld om achteraf een situatie met complexiteiten te kunnen evalueren.

Maar met een stuk papier zijn op het moment dat de nood werkelijk aan de man was zelden levens gered.

Capabele stand-by duikers, zuurstofkoffers, additionele hulpmiddelen, dat zijn primaire zaken. Alles is jou als instructeur genoegzaam bekend en elders te vinden. Slechts het volgende verdient hier vermelding.

Het 'ons kent ons'-beginsel is al genoemd. Laten we er niet omheen draaien, we weten van elkaar wie adequaat en snel kan handelen en wie dat mogelijk minder goed zal doen. Laat daarom alleen de meest geschikte mensen stand-by staan.

Laat ook hier rouleren en iedereen qua duiken aan bod komen. Stand-by staan is voor de veiligheid en niet voor sociale aspecten. Stap daarom over het gevaar heen dat anderen zich mogelijk gediskwalificeerd voelen en handel zodanig dat er nooit achteraf (zelf)verwijten gemaakt kunnen worden.

De meeste ingewikkelde situaties doen zich aan de oppervlakte voor. Overweeg daarom om de snelste van de stand-by duikers zonder perslucht, maar met een snorkeluitrusting stand-by te laten staan.

Soms komen buddyparen midden op de plas boven, waarbij de stand-by crew zich terecht afvraagt of er iets aan de hand is. Gebied de deelnemers zich in zo'n situatie altijd direct richting de stand-by's te wenden en het (al dan niet grote) OK-signaal te maken..

3.1 Thematische duiken

De meeste duiken maken we 'om te duiken' zonder nadere missie. Op zich is daar niets mis mee, zeker niet als het om onbekende wateren gaat.

Er zijn echter duikwateren die zich goed lenen voor een bepaald thema, bijvoorbeeld omdat er eigenlijk niets te beleven is.

Hiermee wordt bedoeld dat de duik in het licht komt te staan van een thema. Je kunt hierbij denken aan een eenvoudige prijsjes-duik, waarbij de deelnemers vooraf uitgezette zaken moeten opduiken. Maar het kan zeker ook gecombineerd worden met wat serieuzere zaken, zoals onderwaterbiologie. De deelnemers kunnen bijvoorbeeld vooraf een kleine lezing krijgen over bepaalde flora of fauna. Tijdens de duik kunnen de deelnemers dan opdrachten uitvoeren door verschillende levensvormen per diepte te noteren of te verzamelen.

Een dergelijk thema kan zich over verschillende duiken in meerdere onderling verschillende wateren uitstrekken.

Maar er kan ook een parcours worden uitgezet, gemarkeerd met boeien waar deelnemers bepaalde behendigheden moeten uitvoeren.

Met behulp van deze activiteiten kan aan duikenevenementen veel meer kleur gegeven worden, mocht dat om bepaalde redenen wenselijk zijn. Denk erom dat veel van dergelijke duiken als vermoeiend ervaren worden. Besef tevens dat dergelijke duiken vaker gepaard gaan met onregelmatigheden (buddy kwijt, deelnemers heel lang weg, etcetera) waardoor veiligheidsaspecten (Duikindeling, Stand-by) bijzondere aandacht verdienen.

3.2 Niet duik-gerelateerde zaken

Tal van zaken omtrent het organiseren zijn besproken die nauw aan het duikleiderschap relateren. Ofschoon moeilijk te geloven, zijn er echter ook andere dingen leuk naast duiken. Daarvan kun je tijdens het organiseren van een evenement gebruikmaken.

Duiken is immers leuk voor de duikers, maar voor de 'aanhang' is er vaak weinig aan. Een bezoek aan een afwisselende attractie staat garant voor complimenteuze opmerkingen.

Maar ook de avonden lenen zich goed voor afwisseling, waarbij het vertonen van dia's of films (over duiken natuurlijk) een mogelijkheid vormen. Nodig de fotografen en filmers in jullie gezelschap daarom gerust hiervoor uit.

Uiteraard zijn tal van overige zaken van belang voor het welslagen van het duikenevenement die niets met duiken te maken hebben. De camping of de kampeerboerderij moet plezierig zijn, het eten moet verzorgd zijn, de barbecue moet operationeel gemaakt kunnen worden. Allemaal vanzelfsprekende zaken die daarom hier geen verdere aandacht verdienen.

Een advies: laat deze niet duik-gerelateerde zaken over aan anderen die zich niet met de duikzaken bezighouden. Vaak zijn dit verschillende aandachtsgebieden waar ook geheel verschillende mensen hun affiniteit mee hebben. Beide aandachtsgebieden vergen zoveel van de leiding dat een combinatie van beide tot kwaliteitsvermindering kan leiden.